

Merchtem - Ruimte voor Landbouw en Natuur

visietekst - plaats voor bos, natuur én boeren in Merchtem

Merchtem is door en door een landbouwgemeente waar er nog jonge boeren zijn die aan de mooiste, maar tegelijk de moeilijkste stiel willen beginnen. Merchtem, waar de grond vruchtbaar is maar er een gebrek is aan toegankelijk groen. Deze visietekst beoogt een gezamenlijke en gedragen visie tussen de landbouw, de natuursector en het gemeentebestuur tot stand te brengen. Met deze tekst willen we duidelijkheid en zekerheid creëren voor de landbouwer en de natuursector. We geven hier richting voor de belangrijkste vraag, namelijk: is er in onze gemeente extra ruimte voor natuur en bos mogelijk zonder we het onze landbouwers moeilijk maken hun stiel te beoefenen? Want ook landbouwers zijn beheerders van onze open ruimte.

De goeien ouwen tijd

De tijd dat de velden, de straten en pleinen nog open speelplekken waren voor kinderen en jongeren ligt al lang achter ons. Het Merchtem van toen is, zoals de rest van Vlaanderen, geëvolueerd, gegroeid en daarom ook onvermijdelijk veel drukker geworden. Daardoor is de druk op de open ruimte toegenomen, extra bebouwing, bijkomende bedrijventerreinen, extra gronden voor recreatie,... Merchtem heeft gelukkig nog mooie kouters en open ruimtegebieden, en die proberen we zoveel mogelijk te behouden. **De landbouwer is een onmisbare partner in het beheren van dat mooie landschap.** Landbouw is een belangrijk deel van de eigenheid van Merchtem, denk maar aan onze jaarmarkten, onze tuinbouwschool,...

Es da ná vandoen?

Is een veelgehoorde uitspraak in ons Merchtems dialect. Al die bomen en natuur zorgen voor de één alleen maar voor ergernis. *“Die blaadjes vallen af en geven vuiligheid...”* Voor de ander is elke boom dan weer een monument...

Net zoals dat we niet zonder landbouw kunnen, **want zonder boeren geen eten op ons bord**, is natuur ook onmisbaar. Natuur geeft ons allerlei ‘voordelen in natura’, de zogeheten ecosysteemdiensten. **Natuur is voor zowat alles goed** en in de strijd tegen de gevolgen van de klimaatopwarming zullen we de natuur dan ook heel goed kunnen gebruiken. Bos en groen zorgt voor verkoeling, zuivert de lucht, vangt het fijnstof, verhoogt de waterinfiltratie, voorkomt erosie,... Daarnaast verhoogt een groene omgeving ook het mentaal en fysiek welbevinden van ons allemaal.

Aangezien (toegankelijk) groen alleen maar schaarser wordt, dringt een inhaalbeweging zich op. **Idealiter wordt het groen van het buitengebied vervlochten met het groen in de dorpskernen.** Op die manier kunnen we dan maximaal gebruik maken van de natuurvoordelen.

Gepeuzel aan landbouwgebied

Uiteraard is het een kwestie om ruimte te vinden voor natuur en daarvoor wordt al snel gekeken naar landbouwgrond. Daar lijkt er veel van te zijn en die is veel goedkoper dan gronden met een andere bestemmingen zoals wonen, kmo,... Er wordt niet alleen vanuit de natuursector gekeken naar landbouwgrond er wordt langs alle kanten aan gepeuzeld. Zo is er de verpaarding waarbij productieve landbouwgrond verdwijnt voor recreatie en de

vertuining, waarbij woningen een stukje landbouwgrond kopen om hun tuin dieper te maken. Ook het aansnijden van woonuitbreidingsgebied heeft de voorbije decennia gezorgd dat gronden die bewerkt werden, plots werden bebouwd na verkavelingen. Er is dus een moeilijke evenwichtsoefening te maken tussen de vraag van jonge boeren naar (betaalbaar) land om te kunnen overleven in een moeilijke maar essentiële stiel en de vraag van de bredere bevolking naar meer en toegankelijke natuur.

Daarom zien we dat **extra groen liefst in of in de onmiddellijke omgeving van onze dorpskernen** zodat je te voet of met de fiets snel en makkelijk kan gaan verpozen, ravotten, sporten, wandelen,... in de natuur. Dat deze plekken ontsloten moeten zijn via verkeersluwe wegen zodat het voor de zwakke weggebruiker veilig is, is dan ook onontbeerlijk. Bovendien worden de resterende landbouwgronden binnen de woonkernen minder en minder interessant voor landbouw omwille van de groter wordende landbouwmachines en de toenemende verkeersdrukke.

Verder kiezen we ervoor om landbouwgronden die minder productief of moeilijker te verbouwen zijn omwille van hun reliëf of watergevoeligheid in te zetten voor natuur. Vaak zijn die gronden, omwille van die kenmerken dan ook niet opgenomen als HAG. Dat is dan ook een van de hoofdredenen waarom we ons daarop richten en dus HAG niet gaan omzetten naar natuur en bos.

Het gemeentebestuur heeft op de gemeenteraad van maart het startschot gegeven voor het opmaken van verschillende Ruimtelijke Uitvoeringsplannen (RUP's). Deze RUP's dienen om extra recreatiegrond en ruimte voor natuur te creëren. Als we hiervoor landbouwgebied aansnijden dan zullen we deze zoveel als mogelijk compenseren met Woonuitbreidingsgebieden. **Onze doelstelling is dat er netto evenveel landbouwgrond moet overblijven als er vandaag voorradig is.**

We leggen onze plannen nu voor, op die manier geven we landbouwers ook voor langere termijn zekerheid dat zij hun gronden kunnen blijven verbouwen en kan er ook geïnvesteerd worden in landbouwgebied: we werken aan de ontsluiting voor landbouwvoertuigen, het onderhoud van het grachtenstelsel en kleine landschapselementen,... zodat we terecht fier kunnen blijven op ons landbouwerfgoed.

In deze visie focussen we ons op het creëren van toegankelijke grotere natuur- en bosgebieden. Het spreekt voor zich dat we ons daarnaast blijven inzetten, in overleg met landbouwers en ondersteund door natuurverenigingen, in kleine landschapselementen zoals poelen, ingezaaide bloemstroken,...

Stand van de -toegankelijke- natuur in Merchtem

Bos en natuurgebied vinden we vandaag vnl. nog in het zuiden van Merchtem. De Bosbeekberg en Hunsbergbos zijn de twee bekendste bossen. Ons grootste boscomplex bevindt zich tussen de Nieuwelaan en de Heidestraat. Natuurgebied het Paddebroeken in het zuidoosten van Merchtem is ook zeker het vermelden waard. Voor de rest liggen er her en der nog kleine bosjes verspreid in het landschap, deze zijn wel allemaal niet toegankelijk. Hoe noordelijker we gaan in onze gemeente, hoe minder bos er is.

Op het vlak van toegankelijk groen hebben we uiteraard het Lijsterbespark op de site rond het rusthuis. Momenteel hebben we twee officiële speelbossen in Merchtem. Namelijk het Hunsbergbos en het bos aan de Hackestraat. Beide bossen liggen te ver van het centrum om optimaal gebruikt te kunnen worden door de jongste kinderen. Het Hunsbergbos wordt vandaag zeer druk gebruikt, aangezien dit het meest gekende en dus populairste speelbos is

van de Merchtemse jeugdbewegingen voor de oudere leden. Daarnaast is de ‘bult’ in het bos een trekpleister voor mountainbikers.

Een beheerplan en een toegankelijkheidsregeling voor alle bossen in het beheer van de gemeente dringen zich op zodat ons gemeentelijk groen optimaal benut kan worden door iedereen.

Met de kleine wildernis creëren we vandaag een klein stukje toegankelijk groen bij in Peizegem. Ook de centrumtuin is een kleine groen oase van rust geworden. Deze legislatuur staan er nog minstens twee vergroeningsprojecten in Merchtem centrum op de planning, namelijk de ontharding van de speelplaatsen van de GTSM en Plataan, inclusief het pleintje dat er voor ligt. We maken ook werk van de ontharding en vergroening van de ingang van het Lijsterbespark langs de kant van de Sint-janstraat.

Elke dorpskern zijn toegankelijk groen

Het is de visie van het gemeentebestuur om **in de onmiddellijke omgeving van elke dorpskern minstens één toegankelijke groenzone te voorzien**. In Brussegem en Ossel zijn de plannen omtrent ‘Brussegem Bos’ zeer concreet en wordt er de komende jaren uitgegaan tot uitvoering. Daar wordt aan het watergevoelige Drinkeling speelgroen en een voedselbos voorzien. Tussen de Brusselsesteenweg en de Romeinse baan wordt een woonuitbreidingsgebied omgezet naar groen. Voor Bollebeek voorzien we toegankelijk groen langs de Grote Molenbeek aan de kant van de Kersegatstraat. Voor Hamme wachten we nog op mogelijke opportuniteiten.

In Peizegem gaan we het Maerschalkbos heraanplanten en waar mogelijk uitbreiden. Daarnaast zien we langs het Leireken nog ruimte voor “lintbebossing”. Met deze kleine bosjes en groenelementen versterken we deze waardevolle groene corridor en verhogen we er de biodiversiteit.

Voor Merchtem centrum kiezen we er voor om aan de noordkant van de dorpskern toegankelijk groen te voorzien tussen Terlinden en Langevelde. Dat is het natuurlijk overstromingsgebied van de Molenbeek en in deze watergevoelige gebieden zijn mogelijkheden voor moderne landbouw eerder beperkt. Het is dan ook geen HAG-gebied. In deze zone zorgen we voor aangepaste (natte) natuur, die verhoogt ook het waterbergend vermogen van deze site. Dat het goed ontsloten is met trage wegen maakt het extra aantrekkelijk voor voetgangers en fietsers.

Aan de zuidkant van Merchtem zien we op termijn nog natuuruitbreiding langs de geplande OMA-route. Ruwweg tussen Huttert en de Miregemstraat heeft extra toegankelijk groen de grootste meerwaarde.